

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 928/2020 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen vieraskielisten lasten suomen kielen oppimisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Terhi Koulumiehen /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 928/2020 vp:

Miten hallitus varmistaa, että vieraskieliset lapset oppivat suomen kielen koulussa pärjäämisen edellyttämälle tasolle,

miten vieraskielisiä lapsia ja heidän vanhempiaan tuetaan käyttämään ja oppimaan suomea myös koulun ulkopuolella,

miten hallitus aikoo toimia ehkäistäkseen vieraskielisten lasten kuormitusta, jota aikuisten virallisten asiakirjojen yms. tulkkauksesta mahdollisesti aiheutuu ja

miten hallitus varmistaa, että jokaisen koululaisen vanhemmat osaavat suomen kieltä riittävän hyvin voidakseen huolehtia lastensa koulunkäynnistä ja toimiakseen yhteistyössä koulun kanssa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaisesti ”varmistetaan lapsille ja nuorille tasavertaiset mahdollisuudet yksilöllisillä oppimispoluilla, positiivisen diskriminaation rahoituksella, joustavammalla opetuksella ja riittävällä oikea-aikaisella tuella. Vahvistetaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen merkitystä yhteisön keskuksena ja hyvinvoinnin edistäjänä. Kiinnitetään erityishuomio tunnistettuun eriarvoistumiskehitykseen koulujen sisällä ja koulujen välillä, isojen kaupunkien sisällä ja alueiden välillä, sukupuolten välisissä osaamiseroissa sekä maahan-muuttajataustaisten lasten ja nuorten kohdalla. Turvataan jokaisen nuoren, kesken koulutuksen maahan tulleiden ja paperittomien oikeus suorittaa perusopetus loppuun.”

Lisäksi hallitusohjelman mukaan ”selvitetään, miten paperittomien ja turvapaikkaa hakevien lasten oikeus varhaiskasvatukseen toteutuu. Vahvistetaan suomi tai ruotsi toisena kielenä (s2)-opetusta varhaiskasvatuksessa velvoittavaksi ja panostetaan maahanmuuttajataustaisten oppilaiden tukemiseen koulutuksen nivelvaiheissa”.

Sanna Marinin hallitusohjelman mukaisesti käynnistetyllä Oikeus oppia –kehittämishojelmalla edistetään oppimista, tasa-arvoa ja hyvinvointia sekä vahvistetaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laatua. Vuosina 2020-2022 Oikeus Oppia –kehittämishojelman puitteissa vahvistetaan laatua ja tasa-arvoa varhaiskasvatuksessa yhteensä 125 miljoonalla eurolla ja perusopetuksessa yhteensä 180 miljoonalla eurolla.

Osana Oikeus oppia –hanketta opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt kesäkuussa 2020 yli 71 miljoonaa euroa varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja laadun kehittämiseen vuosille 2020-2021. Avustuksella saadaan pienennettyä ryhmäkojoja, vahvistettua oppimisen tukea sekä palkattua tarpeellista lisähenkilöstöä.

Osana Oikeus oppia- kehittämisohjelmassa laaditaan toimenpiteitä maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten oppimisedellytysten ja koulutussiirtymien turvaamiseksi erityisesti koulutuksen nivelvaiheissa. Lisäksi kiinnitetään huomio maahanmuuttajataustaisten oppimisedellytysten turvaamiseen, erityisesti vastasaapuneiden oppilaiden kielelliseen ja muiden oppimisvalmiuksien arviointiin. Toimenpiteissä kiinnitetään erityistä huomiota varhaiskasvatukseen henkilöstön ja perusopetuksen opettajien osaamisen vahvistamiseen kielitietoisuuden näkökulmasta. Toimenpiteiden kohdentumista varten laaditaan selvityksiä maahanmuuttajataustaisten lasten tukimuodoista.

Toimenpiteillä tavoitellaan pitkäjänteistä vaikuttavuutta varhaiskasvatussuunnitelman ja opetussuunnitelmien perusteiden toimeenpanon, Opetushallituksen valtionavustustoiminnan uudistamisen sekä koulu yhteisön kehittämistä koskevien käytäntöjen sekä nivelvaihetta koskevien käytäntöjen kehittämisen kautta. Toimenpiteillä tuetaan myös maahanmuuttajataustaisten lasten siirtymät kotoa varhaiskasvatukseen, varhaiskasvatuksen aikana, varhaiskasvatuksesta esiopetukseen, sieltä perusopetukseen valmistavaan opetukseen tai perusopetukseen.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus toteuttaa Opetus- ja kulttuuriministeriön tilauksesta Oikeus oppia -kehittämisohjelmaan liittyvät kansalliset arvioinnit perusopetukseen valmistavan opetuksen tilanteesta ja vaikuttavuudesta sekä oppilaan oman äidinkielen opetuksen tilanteesta ja vaikuttavuudesta. Arvioinnin toteutuksessa huomioidaan kattavasti aiheesta tehty aiempi tutkimus ja niissä esitetyt kehittämis ehdotukset. Arviointi sisältää toimenpide-ehdotukset valmistavan opetuksen ja oman äidinkielen opetuksen kehittämiseksi. Toteutettujen arviointien pohjalta perustetaan kehittämishankkeita, joiden tavoitteena olisi saada aikaan pitkäjänteistä vaikuttavuutta perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden toimeenpanon, Opetushallituksen valtionavustustoiminnan uudistamisen sekä koulu yhteisön kehittämistä koskevien käytäntöjen sekä nivelvaihetta koskevien käytäntöjen kehittämisen kautta. Tarkastelussa huomioidaan kattavasti aiheesta aikaisemmin tehtyjä tutkimuksia ja niissä esitetyjä kehittämis ehdotuksia.

Opetus- ja kulttuuriministeriö käynnistää suomi/ruotsi toisena kielenä (S2) -opetuksen kehittämisohjelman vuosille 2021–2023. Ohjelman yleistavoitteena on laadukkaan suomi/ruotsi toisena kielenä -opintopolun luominen koulutusjärjestelmän kaikille kouluasteille.

Suomen tai ruotsin kielen opiskelu on keskeinen osa aikuisten maahanmuuttajien kotoutumisen edistämistä. Työmarkkinoille suuntaavien maahanmuuttajien kielitaidon sekä yhteiskunnallisten ja työelämävalmiuksien kehittymistä tuetaan työvoimakoulutuksena järjestettävässä kotoutumiskoulutuksessa, minkä lisäksi kotoutumiskoulutusta järjestetään omaehtoisena koulutuksena.

Vapaan sivistystyön koulutukseen on luotu joustava mahdollisuus luku- ja kirjoitustaidon opetukseen sekä muuhun kieliopetukseen maahanmuuttajille, joille koulutus on hyväksytty kotoutumisen edistämiseksi annetun lain (1386/2010) 11 §:ssä tarkoitettuun opiskelijan kotoutumissuunnitelmaan. Tällä on mahdollistettu kotivanhempien osallistuminen joustavaan ja maksuttomaan osa-aikaiseen tai kokopäiväiseen kielikoulutukseen. Myös järjestöt ja leikkipuistot tarjoavat kotona lapsiaan hoitaville vanhemmille matalan kynnyksen toimintaa kielitaidon vahvistamiseksi.

Työvoiman ulkopuolella olevien, erityisesti kotona lapsia hoitavien maahanmuuttajaäitien kotoutumisen edistämiseen liittyy kehittämistarpeita, joihin vastaamiseksi hallituskaudella kehitetään monikielistä ohjausta ja neuvontaa sekä valmistellaan malli työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajavanhempien kotoutumisen vahvistamiseksi. Malli sisältää esitykset kohderyhmän tavoittamiseksi, ohjauksen järjestämiseksi, viranomaisvastuiden selkeyttämiseksi ja koulutuksen kattavaksi tarjoamiseksi. Koulutukseen osallistumisen edellytyksenä on myös sopivien avointen varhaiskasvatuspalvelujen tarjoaminen kunnissa. Lisäksi kehitetään koko perheen kotoutumistarpeisiin vastaamista osana lapsi- ja perhepalveluiden kehittämistä.

Helsingissä 17.12.2020

Opetusministeri Li Andersson